

REMISSVAR

2023-05-19

Dnr: BO 2023-0001

Justitiedepartementet
fo.remissvar@regeringskansliet.se

Ett stärkt skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap (SOU 2022:57)

(dnr Fö2023/00074)

Inledning

Barnombudsmannen yttrar sig med utgångspunkt i uppdraget att företräda barns och ungas rättigheter utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), som sedan 1 januari 2020 är lag. Vidare beaktas de allmänna kommentarerna och rekommendationerna till Sverige från FN:s kommitté för barnets rättigheter.

Barnombudsmannen avgränsar sitt yttrande till övergripande synpunkter.

Övergripande synpunkter

Artikel 3 i barnkonventionen slår fast att vid alla åtgärder som rör barn ska vad som bedöms vara barnets bästa beaktas i första hand. Det gäller både offentliga och privata sociala välfärdsinstitutioner. Det gäller även administrativa myndigheter och lagstiftande organ.

I proposition 2017/18:186 Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter tydliggörs att principen om barnets bästa måste ses som ett tillvägagångssätt i varje beslutsprocess där barn är berörda. Vidare anges att lagstiftaren ska beakta och synliggöra konventionen genom att i förarbeten göra en tydlig koppling till rättigheterna i konventionen. Att kopplingar görs till artiklar i barnkonventionen är ett viktigt led i implementeringen av konventionen eftersom rättstillämparen i stor utsträckning söker stöd i förarbeten. I propositionen betonas också (med en hänvisning till vad som uttrycks i strategin för att stärka barnets rättigheter i Sverige, proposition 2009/10:232) att det är viktigt att hela lagstiftningskedjan, från utredningsdirektiv till beslut i riksdagen, präglas av ett barnrättsperspektiv. Det är viktigt, anges det, att barnets rättigheter uppmärksammas och fångas upp på ett tidigt stadium i lagstiftningsprocessen i de fall där det kan vara av relevans. Kommittéväsendet har en central funktion när det gäller att föra in kunskap och olika perspektiv i det politiska systemet och att ta fram underlag för regeringens beslut inom olika områden. Om barnets rättigheter beaktas redan på utredningsstadiet och synliggörs i betänkanden, kan det bidra till att fördjupa diskussionen om de framlagda förslagen och ge ett bättre underlag inför det efterföljande lagstiftningsarbetet.¹

---

¹ Prop. 2017/18:186, s. 74 och 95 f.

Förslagen berör barn direkt. I några delar av betänkandet nämns också barn särskilt och det beskrivs hur barn kan komma att påverkas. Det gäller till exempel i kapitel 8 om utrymning med efterföljande inkvartering där det bland annat tas upp att barn utan vårdnadshavare är en särskilt utsatt grupp. I nämnda kapitel uttrycks även en bedömning av vad som är till barnets bästa med en hänvisning till barnkonventionen (se s. 383).

I övrigt saknas en tydlig beskrivning av konsekvenser för barn och även en bedömning av hur de valda förslagen förhåller sig till de olika rättigheterna i barnkonventionen liksom vad som i olika hänseenden bedöms vara barnets bästa. Utifrån artikel 2 i barnkonventionen är det i detta sammanhang viktigt att i överväganden göra bedömningar utifrån hänsyn till olika grupper av barns behov, då barn kan påverkas på olika sätt av ett förslag. Som exempel kan nämnas kapitel 6.5.1 om kommunernas informationsansvar. Där berörs att det är nödvändigt att information tas fram som riktar sig till personer med särskilda svårigheter och funktionsnedsättningar. Barnombudsmannen delar utredningens bedömning i denna del men anser att även information som riktar sig till barn bör tas fram.

Enligt artikel 12 i barnkonventionen har barn rätt att uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör dem. Barnets åsikter ska beaktas utifrån barnets ålder och mognad. I promemorian redovisas inte barns åsikter eller vilka överväganden som utredningen har gjort när det gäller barns delaktighet i arbetet. Barns åsikter kan inhämtas på olika sätt, inte bara genom direkta samtal med barn utan även genom att exempelvis ta del av forskning eller liknande där barns åsikter framgår på ett utifrån ändamålet relevant sätt.

Elisabeth Dahlin
Barnombudsman

Beslut har fattats efter föredragning av utredaren Annelie Sjöberg. I den slutliga handläggningen har även biträdande avdelningschefen Tove Björnheden deltagit.

Kopia till:
fo.ssk@regeringskansliet